

สถานการณ์บ้านเมือง

ทางเลือกในการพัฒนาประเทศไทย

เมื่อเร็วๆ นี้ สมาคมการพัฒนาระหว่างประเทศ สาขากรุงเทพฯ (SID) และสมาคมนักวิจัยมหาวิทยาลัยไทย (TURA) ได้ร่วมกันจัดสัมมนาเรื่องการแสวงหาทางเลือกในการพัฒนาประเทศไทย โดยมีผู้ร่วมเข้าประชุมสัมมนาจากกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ประมาณ 40 คน

ความมุ่งหมายของการสัมมนาครั้งนี้ก็เพื่อทบทวนแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ พิจารณาปัญหาและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และเพื่อแสวงหาทางเลือกสำหรับการพัฒนาประเทศในทศวรรษข้างหน้า ข้อสรุปและข้อเสนอแนะจากที่ประชุมสัมมนา มีดังต่อไปนี้

การพัฒนาประเทศเท่าที่ผ่านมาได้ก่อให้เกิดความไม่พอใจกับผลที่ได้รับมากขึ้นทุกที โดยเฉพาะในด้านความยากจนที่มีอยู่ทั่วไป การจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล การที่ต้องพึ่งพาต่างประเทศมากขึ้น การสร้างความคาดหวังในหมู่คนให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ ตลอดจนการที่รัฐบาลมีบทบาทในด้านต่าง ๆ มากขึ้นทุกที

อันที่จริงปัญหาเหล่านี้ ได้มีการอภิปรายกันเสมอในการประชุมของวงการรัฐบาล วงการเอกชนในองค์การระหว่างประเทศ ตลอดจนในวงการปัญญาชน โดยทั่วไปก็มีข้อสรุปว่า วัตถุประสงค์ในการพัฒนานั้นควรมุ่งเป้าไปที่ความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ และควรใช้วิธีการดังต่อไปนี้ คือ การพึ่งพาตนเอง หรือการพึ่งพาตนเองเป็นกลุ่ม การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีพื้นเมือง หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น การปฏิรูประบบและโครงสร้างทางการบริหาร ตลอดจนการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจงานชาติแผนใหม่

สำหรับประเทศไทย ความไม่พอใจในผลของการพัฒนาที่เป็นไปในลักษณะเดียวกัน หลังจากได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางแล้ว ที่ประชุมได้เสนอแนะว่า วัตถุประสงค์

หลักในการพัฒนาประเทศควรจะมุ่งเพื่อการบำบัดความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม การศึกษา การอนามัย การมีงานทำ และสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคล การเปลี่ยนแปลงในสิ่งเหล่านี้ควรจะทำด้วยการปฏิรูประบบบริหารราชการ แต่จะต้องกระทำด้วยอัตราของการปฏิวัติ

วิธีการที่จะช่วยให้บรรลุความต้องการพื้นฐานเหล่านั้น ได้แก่การพึ่งตัวเองในลักษณะที่ประเทศจะต้องสามารถจัดการเรื่องของตนเองได้ จะต้องอนุรักษ์ทรัพยากรกับสิ่งแวดล้อมและจะต้องไม่เร่งให้การบริโภคเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูง จะต้องใช้เทคโนโลยีพื้นเมืองโดยคำนึงถึงตลาดด้วย ใช้ระบบตลาดต่อไปมีการติดต่อในเชิงเศรษฐกิจกับต่างประเทศต่อไป แต่ต้องมีการจัดการที่ดีขึ้นกว่าเดิม และที่สำคัญก็คือ จะต้องมีการปฏิรูปเกี่ยวกับบทบาทของรัฐวิธีการเหล่านี้จะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อการบำบัดความจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์

ในการสัมมนา ที่ประชุมได้แลกเปลี่ยนความเห็นกันเกี่ยวกับวิธีการที่เหมาะสมทั้งภายใน ภายนอกประเทศ และบทบาทของรัฐบาล

มีปัญหาการขาดแคลนความจำเป็นพื้นฐานมีมากที่สุด ในชนบท และเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความยากจนในเขตชุมชน ดังนั้นในทศวรรษข้างหน้า จึงควรมุ่งไปที่การพัฒนาชนบท โดยมุ่งเพิ่มผลผลิตด้วยการใช้ประโยชน์ของที่ดินให้มากที่สุด สำหรับในเขตชุมชนเมือง ควรส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มุ่งเพื่อส่งออกและควรมุ่งส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ใช้แรงงานมาก เพื่อช่วยลดปัญหาการว่างงานในเขตชุมชนเมือง ยิ่งกว่านั้นอัตราการเพิ่มของประชากรจะต้องลดลงเหลือร้อยละ 2 ในสิ้นทศวรรษข้างหน้า

สำหรับโครงการพัฒนาชนบทต่างๆ นั้น ปรากฏว่าวิธีการปฏิบัติตามโครงการที่แล้วยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ที่ประชุมมีความเห็นว่า การที่โครงการหนึ่งโครงการใดจะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องเสียก่อน โครงการนั้นๆ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากประชาชน และจะต้องให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในทุกกระบวน ยิ่งกว่านั้นควรหารูปแบบสำหรับการพัฒนาชนบทแบบไทยๆ โดยให้องค์การเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร เป็นผู้ดำเนินงานในนามของรัฐบาลตามโครงการร่วมกับประชาชน ทั้งนี้เพื่อ

ลดบทบาทของรัฐบาลให้น้อยลง ในประการสุดท้าย ควรปรับปรุงนโยบายราคาสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มรายได้ของเกษตรกร

ส่วนในด้านต่างประเทศนั้น ที่ประชุมได้ตระหนักถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ได้เปลี่ยนแปลงไป ในทศวรรษข้างหน้าคงจะเป็นความต่อเนื่องของระบบปัจจุบัน แต่จะมีประเทศที่กำลังพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนจัดระเบียบเศรษฐกิจนานาชาติแผนใหม่ ประเทศไทยคงจะใช้การต่อรองเพื่อขยายและเปลี่ยนทิศทางการค้ากับต่างประเทศมากขึ้น จะต้องมีการบริหารการลงทุนจากต่างประเทศ ควรมีการบริหารและควบคุมการสร้างหนี้ในภาคเอกชน และส่งเสริมการร่วมมือทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ ส่วนงานที่จะดำเนินงานตามวิธีการเหล่านี้ ประเทศไทยจะต้องพัฒนาความสามารถในการต่อรอง อีกทั้งเพิ่มความสามารถและทักษะในกิจการเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

บทบาทของรัฐในการพัฒนาประเทศเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากการสัมมนามากที่สุด หลังจากได้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางแล้วมีข้อยุติว่า หากไม่มีการปฏิรูประบบบริหารราชการกันอย่างจริงจังย่อมเป็นการยากที่จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการบำบัดความจำเป็นพื้นฐานต่างๆ ได้ในทศวรรษข้างหน้า ที่ประชุมมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. รัฐบาลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานพัฒนาต่างๆ ของประเทศ โดยจะต้องปรับปรุงตัวบุคคล กลไก และวิธีการปฏิบัติงาน
2. สำหรับโครงการที่มีวัตถุประสงค์เดียว ควรปล่อยให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการให้ในนามของรัฐบาล และควรเป็นองค์กรที่ไม่มุ่งแสวงหากำไร
3. กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ควรให้รัฐบาลเป็นผู้ริเริ่ม แล้วให้ภาคเอกชนดำเนินการให้ หรือให้ภาคเอกชนทำงานร่วมกับรัฐบาล
4. สำหรับการพัฒนาทั่วไป รัฐบาลควรร่วมมือกับองค์กรต่างๆ เช่น สื่อมวลชนวงการธุรกิจ และกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ

ณรงค์ชัย อัครเศรณี